

posttilteknisk@skjervoy.kommune.no

Tromsø, 06.03.2023

Dette brevet sendes på vegne av Birdlife Troms, Troms Turlag, Norges Jeger- og Fiskerforbund Troms, Naturvernforbundet Troms, 4H Troms og Framtiden i Våre Hender Nord.

Høringsuttalelse

Planoppstart og høring av planprogram - Kystsoneplan for Kvænangen, Nordreisa og Skjervøy

[Forum for natur og friluftsliv \(FNF\) Troms](#) er et samarbeidsnettverk for natur- og friluftslivsorganisasjonene i regionen. Vårt mål er å ivareta natur- og friluftslivsinteressene i gamle Troms fylke ved å styrke og fremme organisasjonenes arbeid, være en møteplass for samarbeid og en arena for kompetansebygging for natur- og friluftslivsorganisasjonene med sitt virke i regionen. Vi vil på denne bakgrunn gi innspill som følger.

Innhold

Bakgrunn	2
Generelle innspill til planprogrammet.....	2
Anadrom fisk og kunnskapsgrunnlag.....	3
Særlig om Reisavassdraget.....	5
Nye oppdrettsarter, teknologi og kunnskapsgrunnlag	5
Innspill til konsekvensutredningen og kunnskapsgrunnlag	7
Generelle innspill.....	7
Manglende tema for konsekvensutredning/kunnskapsgrunnlag	7
Miljøkrav og lukket teknologi i planbestemmelsene	8
Medvirkning	8

Bakgrunn

«Kommunestyrene i Kvæningen, Nordreisa og Skjervøy tar nå kommuneplanens arealdel for sjøområdene opp til revidering. Vedtakene er fattet med hjemmel i plan- og bygningslovens (pbl.) §§ 4-1, 11-12 og 11-13, og prosessen skal gjennomføres i et interkommunalt plansamarbeid iht. pbl. § 9-1.

Kystsoneplanen er kommuneplanens arealdel for sjøområdene, og angir langsiktige rammer for bruk og vern av arealene. Planprogrammet beskriver føringer for arbeidet og gjør rede for formålet med arbeidet, prosessen, opplegg for medvirkning, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger.» (<https://hoeringsradaren.no/sak/3168>)

Generelle innspill til planprogrammet

Forum for natur og friluftsliv Troms ser det som positivt at man i planprogrammet viser til at sjøområdene i dag er et område med mange interesser og at det er behov for gode prosesser for å avklare forholdet mellom disse. Vårt perspektiv er natur- og friluftslivsinteressene og hvordan man best forvalter sjøområdene for nåværende og kommende generasjoner. Det er ikke tvilsomt at vi står midt i en natur- og klimakrise der aktivitet også i sjøområdene må vurderes opp mot denne alvorlige situasjonen og at dette også gjelder i forhold til vekst i for eksempel akvakultur. Havbruk har medført et stort press på vår felles marine natur og videre utvikling av denne næringen må foregå innenfor økologiske tålegrenser. Det gjelder også oppdrett av nye arter som tang og tare. Vi opplever at man i oppsummering av formål/hensikt med planen i større grad kunne gitt dette perspektivet et mer konkret innhold enn det noe diffuse «vern». Generelt mener vi det ville være på sin plass å referere til for eksempel Bærekraftsmål 14¹, *Livet under vann* i forbindelse med mål for planleggingen og også at økologiske tålegrenser er en viktig ramme for arbeidet. Vi mener det ville være mer representativt for formålet med planen om det var mer samsvar mellom definisjonen og beskrivelsen av formål/hensikt/effekt/mål/resultatmål og premisene for planarbeidet slik det er lagt frem i forslaget til planprogram. I premisene går det for eksempel frem at:

Fylkeskommunene og kommunene identifiserer og tar hensyn til viktig naturmangfold, friluftslivsområder, overordnet grønnstruktur, kulturhistoriske verdier, kulturmiljø og landskap i planleggingen. Samlede virkninger tas hensyn til (Fra premisene for planarbeidet i planprogrammet)

Vi kan ikke se at disse viktige premisene gjenspeiles i formål/hensikt med planen;

Gi føringer for fremtidig bruk og vern av sjøarealene, og gi sjørettede næringer mulighet til økt verdiskaping og bærekraftig utvikling² (Definisjon formål/hensikt med planen, hentet fra planprogrammet).

Vi ønsker også å bemerke begrepsbruk i innledningen til planprogrammet der «vindmøller» blir brukt- vi anbefaler å bruke begrepet «vindkraft» som NVE opererer med av hensyn til en mest mulig samordnet begrepsbruk. Selv om «vindmøller» noen ganger brukes om vindkraft og vindturbinene som

¹ <https://berekraft.regjeringen.no/baerekraftsmalene-i-norge/14-livet-i-havet/>

² Fra Planprogrammet tilgjengelig her; <https://www.nordreisa.kommune.no/varsel-om-planoppstart-og-hoering-av-planprogram-kystsoneplan-for-kvaeningen-nordreisa-og-skjervoy.6577862-484013.html>

monteres i slike anlegg, mener vi man i det offentlige plansystemet bør ha en samordnet begrepsbruk som samsvarer med for eksempel NVE sin omtale av slik anlegg.

Vi mener også at flerbruksformål ikke er anbefalt og håper kommunene velger å benytte seg av dette i så liten grad som mulig. Vi registrerer at slikt formål også er uønsket fra fiskerisiden og vi håper for øvrig at lokal kunnskap fra fiskere innhentes i planprosessen for et best mulig kunnskapsgrunnlag.

Oppsummert: Vi mener planprogrammet i formålsbeskrivelser kan være enda mer tydelig på at kystzoneplanleggingen også skal ivareta viktige allmenne interesser og hensyn som naturmangfold, klimahensyn og friluftsliv/rekreasjon/matauke/kultur- natur og friluftsliv er en svært viktig del av manges hverdag og kilde til både naturglede og mestring. Våre tilsluttede organisasjoner er bekymret for hvordan økning i havbruk påvirker natur, friluftsliv og ressurser for øvrig. ³

Anadrom fisk og kunnskapsgrunnlag

Planområdet har to nasjonale laksefjorder, flere vassdrag og vandringsruter for anadrom fisk og må derfor sees som et av de viktige fokusområdene innen naturmangfold, men også svært viktig for alle de som driver med fiske etter laksefisk som en kilde til kultur, rekreasjon/folkehelse og naturglede. Det er også allment kjent at villaksen sliter og at dette også gjelder sjøørret og sjørøye (sistnevnte et særlig hensyn siden arten er spesiell for nordområdene og en art man fortsatt har for dårlige tall på). Det er en rekke trusler mot anadrome bestander herunder vannkraft, forurensning, klimaendringer og ikke minst akvakultur.⁴ I planområdet er det en rekke vassdrag der kvalitetsnormen⁵ for villaks ikke er nådd- dette gjelder blant annet Reisavassdraget, Kvænavassdraget, Oksfjordvassdraget, Burfjordelva og Rotsundvassdraget. Planområdet er et viktig område for anadrom fisk og vi mener det er svært viktig at man legger til grunn et sterkt føre-var prinsipp i planleggingen og sikrer tilstrekkelig innhenting av kunnskap blant annet på:

- Hvor stort lusepåslag som må forventes for utvandrende smolt jmf. vandringsruter⁶.
- Spredning av sykdom for øvrig- dette ser vi er konkretisert i planprogrammet.

³ Se for eksempel: <https://www.niff.no/fiske/hva-gjor-niff-for-fisken-og-sportsfiskeren/niffs-engasjement-rundt-fiskeoppdrett> og her: <https://naturvernforbundet.no/laer-mer/hav-og-strand/oppdrett/>

⁴ <https://www.vannportalen.no/vannregioner/troms-og-finnmark/plandokumenter-vannregion-troms-og-finnmark/planperiode-2022---2027/>

⁵ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-09-20-1109>

⁶ Vi oppfatter forslag til planprogram slik at det er planlagt innhenting kunnskap om strømforhold og vandringsruter- og i så fall svært positivt for kunnskapsgrunnlaget og noe vi mener det er stort behov for.

- Det bør komme frem klart i konsekvensutredningen hvordan man har vurdert trusselbildet for henholdsvis villaks⁷, **sjørøye**⁸ og sjøørret da disse kan ha ulike tålegrense og er under et generelt høyt press.
- Helhetlige vurderinger av samlet belastning på planområdet som helhet.

Vår vurdering av det kunnskapsgrunnlaget som pr. i dag foreligger viser til at om man ikke gjør tilstrekkelig tiltak for villaksen må man regne med at bestandene vil fortsette å falle med svært alvorlige konsekvenser for artens overlevelse. De nødvendige tiltak har man i dag mulighet til å ivareta nettopp i kystsonenplanleggingen og vi oppfordrer på det sterkeste kommunene til å gjøre dette i planarbeidet gjennom et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag (inkludert lokal kunnskap), helhetlige vurderinger, grundige og ansvarlige avveininger og et sterkt føre-var prinsipp i grunn.

Reduserte laksebestander skyldes både menneskelig aktivitet og lavere overlevelse i sjøen. Bestander i Midt-Norge og Vest-Norge er mest redusert, og negative effekter av lakseoppdrett har bidratt til dette. Rømt oppdrettslaks, lakselus og infeksjoner knyttet til fiskeoppdrett er de største truslene mot villaks. Det gjennomføres ikke tilstrekkelige tiltak til å stabilisere eller redusere disse truslene.⁹

I forbindelse med lanseringen av årets «*Risikorapport norsk fiskeoppdrett 2023 – Produksjonsdødelighet hos oppdrettsfisk og miljøeffekter av norsk fiskeoppdrett*» og pressemelding i den anledning uttalte Havforskningsinstituttet følgende:

– Trolig er det den økte produksjonen av oppdrettslaks i flere av produksjonsområdene som gjør at vi nå ser en gradvis økning i mengde lakselus i de nordlige delene av landet, sier Ørjan Karlsen som er hovedforfatter på «Lakselus – risikovurdering og kunnskapsstatus 2023» som igjen danner grunnlaget for vurderingene i «Risikorapport norsk fiskeoppdrett 2023».

I denne rapporten har forskerne vurdert risikoen for hvordan lakselus kan påvirke vill laksefisk framover.

– Å gjøre en risikovurdering er å se framover – og alle våre prognoser peker på at det fremdeles er stor risiko for den ville laksefisken på Vestlandet, samtidig som en ytterligere økning i utslipp av lus lenger nord også kan medføre at risikoen her vil øke fra dagens relativt lave risiko, sier forskeren.

⁷ «Vurderingene av de tre miljøpåvirkningene på villaksen som er inkludert i årets rapport, bør også ses i sammenheng med status for villaksbestandene i området. I områder der mange av vassdragene har lavt høstbart overskudd og/eller ikke oppnår gytebestandsmålet, kan villaksen være mer sårbar for ekstra belastning gjennom økt dødelighet og ytterligere genetisk innkryssing som følge av oppdrettsaktiviteten i området.» <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2023-6>

⁸ «Sjørøye med mye lus oppholdt seg kortere i sjøen enn fisk med færre lus. Det kan ha direkte påvirkning på fremtidens bestander» og «Selv svært lave lusnivå reduserte oppholdstiden i sjøen, noe som kan antyde at sjørøya er spesielt sårbar for økt smitte av lakselus.» <https://www.hi.no/hi/nyheter/2023/februar/har-student-hvordan-lakselus-pavirker-sjoroyas-atferd>

⁹ Status for norske laksebestander i 2022 tilgjengelig her: <https://brage.nina.no/nina-xmlui/handle/11250/3017420>

Kan snu trenden

Karlsen påpeker at det i risikovurderingen er snakk om langtidstrender, det kan altså ta tid før en ser de største endringene. Og det er heller ikke sikkert at prognosen slår til:

*– Foreløpig har vi bare sett en liten økning. Hva som skjer i framtiden kommer an på flere ting, **om det blir tatt hensyn til utviklingen nå så kan trenden snu, sier han.***

I utgangspunktet har antall oppdrettslaks som blir produsert i et område stor betydning for hvor mye lakselus som kommer ut i miljøet. I tillegg kan andre forhold som saltholdighet og temperatur og produksjonssyklus ha stor betydning, spesielt lokalt.¹⁰

Særlig om Reisavassdraget

Vi vil særlig vise til at Reisaelva nå har vært stengt for fiske i 2022 og vil også bli stengt for fiske i 2023- dette er svært alvorlig for et vassdrag som er del av en nasjonal laksefjord og sett i lys av hvordan elva har vært. Selv om elva var stengt i 2022, var det bare så vidt gytebestandsmålet for dette vassdraget ble oppnådd. Det pågår et forskningsprosjekt, hvor det skal gjøres kartlegginger av hvilke tiltak som kan gjøres i Reisaelva for å bedre forholdene til Reisaelva. Her er det snakk om kartlegging av påvirkninger som motorferdsel, tap av gyteområder, ta av oppvekstområder, kartlegging av vandringshinder i sidevassdrag, yngeltellinger, habitatskartlegging og bedre bestandskartlegging gjennom videoovervåkning og gytetellinger med mer. Alt dette er tiltak som skal ses på og vurderes i selve vassdraget, **men den største usikkerheten og største mangelen på kunnskap går likevel på hvor stor andel av smolten som vandrer ut i fjorden, kommer tilbake som gytefisk. For Reisaelva antyder forskerne at denne andelen er svært lav, kanskje helt nede i 0,5 %.** Det er langt under gjennomsnittet for vassdrag i Norge. Det kan bety at det er svært lokale forhold i det indre fjordsystemet som er årsaken, og ikke forhold ute i havet. En forutsetning for å få en kystsoneplan som ivaretar anadrom fisk vil derfor være at det gjøres grundige kartlegginger av vandringsmønstre for smolt og anadroms fisks bruk av fjordsystemene og at tilgjengelig forskning tas med i kunnskapsgrunnlaget også.

Nye oppdrettsarter, teknologi og kunnskapsgrunnlag

Planprogrammet viser til mulighet for oppdrett av nye arter, blant annet **tang og tare** og i den sammenheng vil vi vise til behovet for et gode kunnskapsgrunnlag knyttet til:

- Friluftsliv i sjø- da dette er en type oppdrett som kan gjøre adkomst til eksisterende fiskeplasser eller andre aktiviteter vanskelig.
- Det er mangler i kunnskapsgrunnlag for hvor optimal plassering av slike tang og tareanlegg er, og vi oppfordrer til gode vurderinger på om man har et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag

¹⁰ <https://hi.no/hi/nyheter/2023/februar/varsko-om-lakselus-i-nord> (Vår utheving) og rapporten kan leses i sin helhet her: <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2023-6>

om slik oppdrett blir aktuelt.¹¹ Vi vil også vise til at man pr. i dag ikke har mye kunnskap om påvirkning på fugl for eksempel hvor myteperiode og høsting av tang/tare finner sted.

Planprogrammet nevner ikke mulig oppdrett av torsk, men vi viser til at dette er en type oppdrett med betydelig og alvorlig risiko for villfisken (torsk) – og vi oppfordrer på det sterkeste til å ikke åpne for denne type oppdrett i kystsoneplanen av føre-var hensyn. Vi har registrert at man ikke har klart å unngå rømming og heller ikke å hindre at oppdrettstorsken gyter.¹² Havforskningsinstituttet har pekt på ulike problemstillinger – og praksis med senere tids erfaringer viser at disse ikke er løst pr. nå:

Det har vært knyttet bekymring til økt produksjon av oppdrettstorsk, blant annet fra fiskerinæringen. Oppdrettsnæringen på sin side hevder at mange av problemene med forrige generasjons oppdrettstorsk, som i liten grad var domestisert, nå er sterkt redusert, og at miljøpåvirkningene knyttet til rømming og gyting i merd må vurderes ut fra dagens oppdrettstorsk (6.-7. generasjons domestisert torsk). Det er imidlertid mangel på dokumentert kunnskap rundt disse endringene, noe som gjør vurderingen av påvirkninger fra dagens og morgendagens torskeoppdrett utfordrende. Dette gjelder både for denne risikovurderingen og for forvaltningen som skal ta beslutningene om det er forsvarlig å øke produksjonen av torsk i oppdrett fra dagens nivå. Der det er kunnskapshull og manglende dokumentasjon vil vår risikovurdering preges av usikkerhet, noe vi utdyper for hver av de aktuelle risikofaktorene.¹³

Vi vil også vise til at torskeoppdrett i tilknytning til vassdrag også kan medføre en trussel for anadrom fisk. Torskeoppdrett i beiteområdene for sjørøye/ørret vil derfor kunne øke sårbarheten og forårsake at røya skyr sine beiteområder på grunn av økt tilstedeværelse av torsk (predator) og i øvre vannmasser. I en nylig rapport fra Altafjorden¹⁴ beskrives det at sjørørreten (og sjørøya) brukte fjorden med større variasjon enn tidligere antatt, men at en stor del fortsatt holdt seg nær sin

¹¹ «Økt satsing på dyrking av tang og tare i Norge vil øke presset på de marine økosystemene langs kysten og vil kunne utfordre eksisterende naturlige balanser. Formålet med denne rapporten har vært å formidle resultatene fra KELPPROprosjektet på en kortfattet måte for forvaltningen, industrien og andre interessegrupper, og levere et grunnlag for en kunnskapsbasert evaluering av mulige miljøpåvirkninger av tare dyrking (se vedlegg A for publikasjonsliste for KELPPRO). Det er fortsatt behov for mer kunnskap om hvordan ulike påvirkninger varierer over tid (over sesong og mellom år), mellom regioner (breddegrad) og som funksjon av fysiske (temperatur, breddegrad, strømforhold og bølgeeksponering) og biologiske (endring og tilpasning av flora og fauna, biologisk og genetisk variasjon og funksjon) faktorer.

Tare dyrking i Norge er en relativ ny næring der forskning og utvikling er på et tidlig stadium. Det anbefales en adaptiv forvaltning som tilpasses etter hvert som næringen utvikler seg og kunnskapen øker. Det er sannsynlig at det utvikles nye typer anlegg og at næringen vil satse på andre arter av tang og tare enn i dag. Samarbeid mellom forskning, forvaltning og næringsaktører er viktig for å følge utviklingen innen tare næringen, og å sikre akseptable rammer for en økonomisk og økologisk bærekraftig utvikling av næringen for fremtiden.»

«Miljøpåvirkninger av tare dyrking og forslag til utvikling av overvåkingsprogram» -rapport tilgjengelig her:

<https://niva.brage.unit.no/niva-xmlui/handle/11250/2731345>

¹² <https://www.fiskeribladet.no/debatt/-de-siste-ukene-har-torskeeventyret-tatt-en-stygg-vending/2-1-1412801?fbclid=IwAR37zzvUK1FdwFMpRYOasIWM8NtdjdtUaxdLcslmiKKosbYqkorLvliuMfQ>

¹³ https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2022-12?fbclid=IwAR3J17kAjm7KDsZfG1fskblt32dPpQMZCtifoqiAjP01nHsVBMzkt_3YldY#sec-11-1

¹⁴ Strøm, J. F., Jensen, J. L. A., Nikolopoulos, A., Nordli, E., Bjørn, P. A., & Bøhn, T. (2021). Sea trout *Salmo trutta* in the subarctic: home-bound but large variation in migratory behaviour between and within populations. *Journal of Fish Biology*, 99(4), 1280–1291. <https://doi.org/10.1111/jfb.14832>

hjemme-elv. Tidligere trodde man at de holdt seg i øvre vannmasser grunnet temperatur, men at det nå så ut til å være mer komplekse sammenhenger, blant annet i forhold til predatorer. Torsk er en predator for utvandrende smolt, men holder seg typisk på bunnen i fjordene.¹⁵

Innspill til konsekvensutredningen og kunnskapsgrunnlag

Generelle innspill

Det er positivt at man i planprogrammet viser til behov for kunnskap om naturtyper og «...*naturmangfold jf. naturmangfoldloven med vekt på ålegras, tareskog, koraller og vill anadrom fisk*». Det er også viktig at man ved eventuelt uttak av marine ressurser som *skjellsand* – en naturtype med høyt biologisk mangfold- utredes i tråd med offentlige retningslinjer for dette:

<https://www.hi.no/hi/radgivning/marine-naturverdier-og-tiltak-i-kystsonen/marint-biologisk-mangfold/skjellsandforekomster>. Vi mener det også er bra at man ser behovet for å utrede konsekvenser av økt lys og lydforurensning i forbindelse med kystsoneplanen. Vi mener også at utredningsprogrammet med fordel kunne vært mer detaljert på de ulike temaene, for eksempel hvilke konkrete problemstillinger som skal utredes.

Manglende tema for konsekvensutredning/kunnskapsgrunnlag

- Vi kan ikke se at klimaregnskap/vurdering av klimamål er tema i kystsoneplanen og dette mener vi bør være med- blant annet fordi det er aktuelt i forbindelse med havbruk og foring av fisk basert på soya, sirkulær økonomi/ressursutnyttelse og frakt.¹⁶
- Utredning av alternative lokaliteter er et aktuelt tema vi ikke kan se er nevnt i forbindelse med planprogrammet. Vi ber om at dette vurderes i lys av nylig uttalelse fra Sivilombudsmannen.¹⁷
- Det er uklart om det er aktuelt å vurdere områder for for eksempel naturområde i sjø eller områder aktuelle for vern.
- **Vi kan ikke se at virkninger for fugleliv** er nevnt, men mener dette er et relevant utredningstema. Blant annet fordi kunnskapsgrunnlaget er svært mangelfullt.¹⁸ Planområdet består av svært rike fugleområder, landområdene er en av våre fire IBA i Troms, og kysten er innfartsvei, matfat og oppholdsområde for alle disse.
- Vi er usikre på hvordan fiskevelferd vurderes i planen, men for havbruk er det bekymringsfulle tall og vi mener dette også må være med i vurderingene for hva som er forsvarlig utvikling for næringen.¹⁹

I august 2022 arrangerte Forum for natur og friluftsliv Troms et seminar med tittel «*Akvakultur: kunnskapsgrunnlag og risiko*» som vi i denne sammenheng vil tipse om ligger som opptak på vår

¹⁵ https://www.sintef.no/globalassets/upload/fiskeri_og_havbruk/publikasjoner/rapporter/rapport-generell_endelig.pdf

¹⁶ <https://www.framtiden.no/202009227650/aktuelt/mat/problemene-med-fiskeoppdrett.html>

¹⁷ <https://www.sivilombudet.no/uttalelser/konsekvensutredning-av-alternative-lokaliteter-ved-planlegging-av-toft-naeringsomrade/>

¹⁸ <https://www.nrk.no/trondelag/frarader-at-det-blir-lakseoppdrett-ved-viktig-omrade-for-sjofugl-pa-sklinna-1.15004344> - I dette området ble endelig vedtak at man ikke kunne etablere havbruk og viser behovet for å vurdere virkninger av havbruk på fugleliv helt konkret i KU. Se her for omtale av vedtaket fra Statsforvalter i Trøndelag: <https://www.birdlife.no/naturforvaltning/nyheter/?id=2790>

¹⁹ <https://e24.no/hav-og-sjoemat/i/4omy9G/58-millioner-laks-doede-i-norske-oppdrettsanlegg-i-2022>

nettside: <https://fnf-nett.no/troms/save-the-date-seminar-30-august-tromso-akvakultur-kunnskapsgrunnlag-og-risiko/>

Miljøkrav og lukket teknologi i planbestemmelsene

Forum for natur og friluftsliv Troms kan ikke se at man har vurdert krav om nullutslipp eller lukket teknologi i forbindelse med kystsoneplanen, men vi vil anbefale at man gjør dette. Tromsø kommune har blant annet stilt slike krav i sin kystsoneplan og dette er en mulighet kommunene bør utforske i sin planlegging for å minske miljøutfordringene knyttet til oppdrett av fisk i åpne merder. Selv med lukket teknologi er lokalitet fortsatt avgjørende så å ta disse vurderingene i tidlig fase mener vi er formålstjenlig.

Medvirkning

Forum for natur og friluftsliv Troms setter pris på at man i planprogrammet legger opp til en god medvirkningsprosess og også fremhever fordelene ved å få til akkurat dette for planens resultat. Vi representerer regionale interesser i dette kystsoneplanarbeidet og **vi håper vi får muligheten til å bidra med den brede kompetansen våre organisasjoner i samarbeidsnettverket besitter** og muligheten for å **bidra til at lokal kunnskap kommer frem**. Vi har nettopp bidratt i kystsoneplanarbeidet for Tromsø, Karlsøy og Balsfjord og opplever at dette har vært positivt- fra dette planarbeidet har vi noen gode erfaringer med medvirkningsmulighetene vi gjerne deler og håper pågående planarbeid kan dra nytte av:

- Det er en stor fordel om prosjektet har **en prosjektnettside** der allmennhet og andre interessenter enkelt kan finne dokumenter, opptak og muligheten til å følge planarbeidet kronologisk. Eksempel på en slik nettside finner man her: <https://www.tromso-området.no/prosjekt/revisjon-av-kystsoneplan-tromsoregionen/>
- I kystsoneplanarbeidet for Tromsøregionen arrangerte man webinar på ulike tema- der også FNF Troms fikk muligheten til å legge frem perspektiver fra natur og friluftsliv. Vi vil på det sterkeste anbefale slike webinar. Eksempel kan sees [her](#).
- Folkemøter og arbeids/referansegrupper er gode tiltak for medvirkning og vi deltar gjerne hvis ønskelig – og vi setter pris på å stå på en e-post liste for interessenter i kystsoneplanarbeidet.

Forum for natur og friluftsliv Troms ønsker kommunene lykke til med viktig planarbeid og har tillit til at natur og friluftslivsinteressene blir godt ivaretatt.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Troms

Christine Myrseth
Koordinator
FNF Troms

